

گزارش صبا از پشت صحنه

تمرین نمایش فردریک به کارگردانی حمیدرضا نعیمی

تئاتر باید
قدغن بشه!

احمد محمد اسماعیلی
گزارش

همیشه تهیه گزارش از روند آماده سازی نمایش ها جذابیت های زیادی دارد و این نکته را گوشزد می کند نمایشی که در یک تایم یک ساعته و یا بیشتر می بینیم براساس انجام یک فرآیند چند ماهه تمرین و زحمات گروه تولید است.

متن «فردریک» نوشته اشمیت است و نباید فراموش کنیم که اماتونل اشمیت نام شناخته شده ای در تئاتر ماست و بزرگانی مثل حمید سمندریان، سهراب سلیمی و سایرین بارها به سراغ اقتباس از آثار او رفته اند و نمایش های ماندگاری خلق شده است. اشمیت، یکی از برجسته ترین نویسندگان و نمایشنامه نویسان معاصر فرانسوی، به واسطه داستان سرایی درخشان، درون مایه های فلسفی و جستجوی عمیق در فطرت انسان شهرت دارد. اشمیت در نمایشنامه «فردریک» با محوریت قرار دادن فضای تئاتری دنیای پر شور و رنگارنگ تئاتر پاریس در قرن نوزدهم را در معرض دید مخاطب قرار می دهد. دنیایی که شهرت طلبی و زیادی خواهی و جهالت و روح و شور تئاتر در فضای طنز و جدی با هم ترکیب می شود.

محور این داستان قرن نوزدهمی روایت زندگی شغلی و شخصی بازیگر کار یز ماتیک و با استعداد و مشهور تئاتر فرانسه فردریک لمتراست. مردی محبوب، ولخرج، اغواگر و انقلابی که به نظر می رسد برای هر چیزی جز عشق آماده است. بازیگری که تلاش ستودنی برای تعالی تئاتر و هنر انجام می دهد و در این راه با افراد منفعت طلب و کم هنر و فضای رقابت های آلوده، دسیسه های پشت پرده وارد چالش می شود و قرار دادهای تئاتر کلاسیک را به چالش می کشاند. آدمی که در اوج شهرت با تنهایی و سرخوردگی هم مواجهه دارد و فردریک همیشه پرسشی بنیادین را مطرح می کند که آیا هنر می تواند جوهره واقعی زندگی را به تصویر بکشد؟

حمیدرضا نعیمی یکی از باثبات ترین و موفق ترین کارگردانان با سابقه تئاتر است که بر خلاف هم نسلان شان که بر اثر شرایط بد حاکم بر تئاتر کار نمی کنند همچنان تلاش می کند تا حضور داشته باشد و نمایش های دیدنی و خوبی برای مخاطب تئاتری تولید کند. نعیمی بعد از اجرای موفق «فردریک» در دو سال قبل در مجموعه تئاتر شهر دست به باز تولید جدیدی از این نمایش زده است. با او تماس می گیرم و درباره روند تمرینات و آماده سازی اجرا صحبت می کنیم و در نهایت قرار می شود روزی برای تهیه گزارش به پشت صحنه تمرینات نمایش «فردریک» بروم.

چه کردی و جوان توضیح می دهد خیلی گشتم و چند تایی نمونه از شخصی گرفتم و نعیمی می پرسد چقدر هزینه کردی و جوان می گوید پولی نگرفت و نعیمی از او می خواهد بعد از شروع شدن اجرا چند بلیت مجانی برای مرد بفرستد.

در کنار صحنه بهاره اسدی گریمر با سابقه تئاتر در اتاق گریم در کنار دستیارانش مشغول چک کردن گریم است و کمی آن طرف تر ادنا زینلیان طراح هنری با سابقه تئاتر مشغول چک نهایی وضعیت لباس پر شمار بازیگران که لباس های خاص و زیبای قرن نوزدهمی است، می باشد. نعیمی در کنار گوش آرام گفت: زینلیان به او گفته شاید این آخرین کارش باشد. زیرا آنقدر بدقولی از خیاطان دیده که خسته و دلزده شده است!

شیداموچهری تهیه کننده جوان، انرژی و پر جنب و جوش نمایش که مدام در راهروها و اتاق های تالار وحدت در آمد و شد است به بازیگری می گوید «ساعت دواست هنوز آماده نشدی؟» و دوباره به سمت دیگری می رود. یکی از دستیاران کارگردان صندلی پایه شکسته ای را از اتاق گریم بیرون می آورد و با دالغوری به یکی از بازیگران جوان می گوید «آنقدر برای گریم شدن دیر آمدی که پایه صندلی شکست!» شیداموچهری نائینی تشر ملایمی می زند «دیر آمدن بازیگر چه ربطی به شکستن پایه صندلی دارد.»

چند بازیگر نقش پیر مرد با سبیل های از بنا گوش در رفته که حضور شان در اجرای نمایش با بذله گویی و بازی شان مورد توجه قرار گرفت مشغول خوردن نهار هستند. نعیمی می گوید «بچه ها مواظب سبیل های تان باشید که کنده نشه!»

با اشاره نعیمی تمرینات شروع می شود و منوچهری نیز در صحنه حضور دارد و به امیرحسین بابایی می گوید «از بغل آقای نعیمی تکان نخور!»

بچه نسل مولیرم!

چون هنوز سام درخشانی نیامده حمید نعیمی جای او می آید روی صحنه و دیالوگ های کاراکتر فردریک را می گوید.

بازیگر نقش وزیر کشور: سلام فردریک عزیز

فردریک: به به آقای وزیر کشور

وزیر کشور: شما که با پیومات، بازرس تئاتر آشنا هستید؟

فردریک: بله و آیا باید از دیدار خوشحال باشم یا نگران؟

وزیر: دوستان گفتن چیزهای عجیبی در تئاتر شما اتفاق افتاده است.

ملکیتی که تئاتر نداره

مثل کالسکه ای است که اسب نداره

محل تمرین در تالار وحدت است. موقعی که به سالن می رسم با تعداد زیادی دوربین و تکنسین های فنی و همچنین بازیگران پر تعداد نمایش «فردریک» رو به رو می شوم که هر کدام منتظر گریم و پرو لباس های شان هستند. نعیمی توضیح می دهد امروز با دفتری برای تهیه تیزری از اجرای نمایش قرار دارد و ساعتی صرف فیلمبرداری از لحظات نمایش برای تهیه تیزر نمایش می شود.

در این حد فاصل می بینیم که نعیمی همچنان در آستانه ۵۰ سالگی مثل سالهای قبل پر تحرک و پر حرارت کارها را رتق و فتق و به خوبی با جوانان ارتباط برقرار و نکات لازم را به آنها گوشزد می کند و هر از گاهی هم از بی خیالی و بی مبالیتی شان حرص خفیفی می خورد! اما همچنان مثل یک رهبر ارکستر مقتدر گروهش را رهبری می کند.

نعیمی از بچه های تدارکات درخواست دو تا چایی کرد و کنارم نشست و در پاسخ سوالم درباره چرایی اجرای مجدد «فردریک» گفت: اجرای اول «فردریک» زمستان دو سال قبل انجام شد و کار در شرایطی اجرا شد که معتقدم باید زمان بیشتری در اختیارم می بود تا نمایش را روی صحنه ببرم اما به ملاحظات تایمی سالن اصلی باید در آن زمان نمایش روی صحنه می رفت و این کار را انجام دادم و خوشبختانه اجرای موفق بود و سالن هر شب پر می شد.

وی تصریح کرد: در این اجرای پیش رو با نمایش متفاوتی رو به رو هستیم و شباهت چندانی با اجرای قبلی به خصوص در بحث بازیگران ندارد. در این اجرا بازیگرانی مثل سام درخشانی، شبنم مقدمی، مهدی حسینی، نیا، ژاکلین آواره، گیلدا حمیدی، بهنام شرفی و... پای کار آمده اند.

نعیمی درباره شرایط تولید نمایش در تئاتر کشورمان گفت: شرایط بسیار سخت است و با افزایش هزینه ها، اجرای یک نمایش مستقل بدون هیچ حمایتی از سوی نهادهای دولتی واقعا کار سخت و دشواری است و انرژی زیادی نیاز دارد و تولید نمایش پرداختن با این تعداد بازیگر و دکور واقعا در شرایط فعلی بسیار دشوار است. اما باید برای تماشاگر و ذائقه اش احترام قائل شد و کاری درخور و استاندارد با معیارهای تئاتر حرفه ای آماده کرد.

در حین نوشیدن چای با نعیمی یکی از بازیگران جوان نمایش جلوم می آید و سلامی می کند. نعیمی از او می پرسد که برای تهیه سیگارهای خاص نمایش